

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น

จดหมายเหตุแห่งชาติ , กอง. เอกสารชุดเหตุการณ์ปัจจุบัน ,

____. ก/ปศ/๒๕๐๐ สร ๑. นายกรัฐมนตรี

๒. รองนายกรัฐมนตรี

๔. นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์

๗. แถลงการณ์รัฐบาล

____. ก/ปศ/๒๕๐๐/ป๔ การปฏิวัติของคณะทหาร ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐

๑. เหตุการณ์ก่อนปฏิวัติ

๒. การกระทำปฏิวัติของคณะทหาร

๓. เหตุการณ์หลังปฏิวัติแล้ว

____. ก/ปศ/๒๕๐๑/ค๑ กระทรวงคมนาคม และสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

๑.๔ โครงการชุดคอคอดกระ

____. ก/ปศ/๒๕๐๑/ป๒๑ ปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

๒๑.๒ เหตุที่ทำการปฏิวัติ

๒๑.๓ ประกาศ แถลงการณ์ คำสั่งของคณะปฏิวัติ

๒๑.๔ ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๒๑.๘ กวาดล้างการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

____. ก/ปศ/๒๕๐๔/สร๒ สำนักบริหารของสำนักนายกรัฐมนตรี

๒.๑ การประชุมคณะรัฐมนตรี มติคณะรัฐมนตรี

๒.๒ ประกาศ- แถลงการณ์ - คำสั่งนายกรัฐมนตรี

____. ก/ปศ/๒๕๐๔/ทก๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.๑ สภาร่างรัฐธรรมนูญ

๒.๒ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารรัชกาลที่ ๗ กรมราชเลขาธิการ, "นักเขียนไทยในต่าง-
ประเทศ จดหมายเหตุเจ้าพระยามหิธรถึงเจ้าพระยาพิชัยญาติ ๔ เมษายน ๒๔๗๐"
สำเนาฉบับที่ ๑/๑๙.

____. กต. ๙๔. ๑/๑-๒๖ (กล่อง ๑) "โฆษณาเรื่องหลวงประดิษฐมนูธรรมพินจากมลทินที่ถูกกล่าว
หาว่าเป็นคอมมิวนิสต์".

____. กต. ๙๔. ๑/๙๔-๑๒๕ (กล่อง ๕) "รัฐประหารเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐".

____. กต. ๙๔. ๑/๑๔๔-๑๕๒ (กล่อง ๘) "ทำนายทายทักให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์" (๒๔๘๙).

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๗ มิถุนายน ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๑.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๘ มิถุนายน ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๒.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๙ มิถุนายน ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๓.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๑ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๔.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๕.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๓ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๖.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๔ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๗.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๖ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๘.

____. บก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓ (กล่อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๗ กรกฎาคม ๒๔๘๙).
ฉบับพิเศษ ๑๐.

จดหมายเหตุนั่งง่ข้ข้ด้, กอง. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๙ กรกฏน้คค ๒๔๘๙). ฉะบ้บพึค้ษ ๑๑.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๓๐ สึงห้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๒.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๒ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๔.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๓ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๕.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๔ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๖.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๕ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๗.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๖ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๘.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๗ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๑๙.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๑๙ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๒๑.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๒๐ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๒๒.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๒๒ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๒๔.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๒๓ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๒๖.

____. บก. สุงสุงด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(ก่ล่อง ๑๓) ข้วโรฆษน้การ (๒๔ กรกฏน้คค ๒๔๘๙).

ฉะบ้บพึค้ษ ๒๘.

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙). ฉบับพิเศษ ๓๐.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๓๑.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๓๒.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๓๓.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๑ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๓๔.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๓ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๓๕.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๓ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๔๐.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๔ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๔๑.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๖ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๔๒.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๔๕.

____. ปก. สูงสุด ๔ ๒๖๓-๒๘๓(กส์อง ๑๓) ข่าวโฆษณาการ (๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙).
ฉบับพิเศษ ๔๖.

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓/๓๐-๕๑(กส์อง ๒) "หน้าที่ป้องกันราชอาณาจักร".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓/๒๐๖-๒๓๔(กส์อง ๕) "สั่งหนังสือมติคณะรัฐมนตรี ๒๕๕๗-๒๕๕๘".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓(กส์อง ๕) "ระเบียบข้อบังคับมติคณะรัฐมนตรี".

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓/๒๓๕-๒๔๘(กล่อง ๙) "กฎหมาย นโยบาย

มติคณะรัฐมนตรี โดยการระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ๒๔๙๗-๒๕๐๐".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๒๘.๑/๔ "บันทึกรายงานการประชุมงานสมโภชสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และงานฉลองรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๐ ที่ประชุมกรมโฆษณาการ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๙๐
ครั้งที่ ๑".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๒๘.๔/๔-๖ "งานวันชาติ ปี ๒๔๙๓".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓๐/๑ เอกสารกองกลางสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย/ร.๘/
สวรรคต.

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๓๐/๒ "แถลงการณ์เรื่องการพระเมรุถวายพระเพลิงพระบรมศพ".

____. มท. ๐๒๐๑.๒.๑.๔๗/๖ "บันทึกคำแนะนำเรื่องการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์
(ของผู้ว่าแพร่)".

____. มท. ๑/๖ "นายบุญจันทร์ กฤษณสุวรรณ รายงานการจับกุมผู้เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้"

____. เอกสารส่วนบุคคลนายเอก วิสกุล "ใบโฆษณาสั่งจองหนังสือสยามเมืองใต้ดิน"

ปรีดี พนมยงค์. จดหมายถึงสุพจน์ ด้านตระกูล วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๔๑๖.

เอกสารกองตำรวจสันติบาลที่มท. ๐๔๐๑/๘ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๑๖. เรียบ คนสุพจน์

ด้านตระกูล. เรื่อง ขอเชิญตัวไปพบ.

หนังสือ

กนก วงษ์ตรหงาน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่
ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

____. แนวพระราชดำริด้านการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

กองบรรณาธิการสยามนิกร. คนป่าคืนเมือง. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กองบรรณาธิการสยามนิกร. พคท.บนสถานการณ์ปฏิวัติ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กระทรวงมหาดไทยกับเหตุการณ์พฤษภา ๓๕. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย,
๒๕๓๖.

กรมล ทงธรรมชาดี. การเมืองและประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจจัดพิมพ์,
๒๕๑๙.

กัลยาณี วัฒนา, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า. เจ้านายเล็กกายุภักษัตริย์. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๐.

กุลลาบ สายประดิษฐ์. เบื้องหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕. พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร : บุรพาแดง,
๒๕๑๘.

_____ . ลาก่อนรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิหวัส, ๒๕๒๒.

เขาพูดถึงอ.ไสว. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการโครงการสุทธิวิจัย, ๒๕๓๒.

ไข่มุกด์ ชูโต, คุณ. พระเจ้าอยู่หัวอาหนักหมหิตลของปวงชนชาวไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์หทัยเียง, ๒๕๒๙.

คำตัดสินใหม่กรณีสวรรคต. สโดยคำพิพากษาศาลแพ่ง คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒ (วันที่
๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒). กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาคดีประทุษร้ายต่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
รัชกาลที่ ๘. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๓.

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาพร้อมด้วยคำแถลงของพนักงานอัยการโจทก์ ความอฆาคดี
ประทุษร้ายต่อพระองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘. พระนคร : ชัยฤทธิ์, ๒๕๙๘.

คำให้การของดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ กรณีเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙. กรุงเทพฯ : โคมลคิมทอง,
๒๕๓๖.

ดีกฤธี ปราโมช, ม.ร.ว. ทรรคณคดีกฤธี. กรุงเทพฯ : พรรคกิจสังคม, ๒๕๒๒.

_____ . ทฤษฎี สังคมนิยม ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สยามรัฐ, ๒๕๒๒.

_____ . ปาฐกถาของดีกฤธี. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๓.

_____ . ปาฐกถาเรื่องการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสหรัฐอเมริกาและยุโรป. กรุงเทพฯ :
บูรณะการพิมพ์, ๒๕๐๕.

_____ . ปัญหาประจำวัน. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, ๒๕๐๒.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. ปีศาจการเมือง. พระนคร : บ้านดาสสาส์น, ม.ป.ป.

_____ . ฝรั่งคิดดิโน. พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๔.

_____ . ไฟแดง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร : นครเชชมบุ๊คสโตร์, ๒๕๐๐.

_____ . พื้นฐานทางวัฒนธรรมเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๖.

_____ . เพื่อนนอนฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๗.

_____ . รายงานประชาชนทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์
๒๕๑๙ เวลา ๒๐:๐๐. ม.ป.ท., ๒๕๑๙.

_____ . ลักษณะไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

_____ . โลกส่วนตัวของคอมมิวนิสต์ ประมวลจากรายการ"เพื่อนนอน"ทางวิทยุ. พระนคร :
บรรณาการ, ๒๕๑๒

_____ . วัฒนธรรมและกษัยธรรม. กรุงเทพฯ : สยามรัฐ, ๒๕๒๓.

_____ . ศิลปการโต้วาทีจากคารมของดวง อภัยวงศ์และคนอื่น ๆ. พระนคร : เจริญธรรม,
๒๕๐๗.

_____ . สยามรัฐหน้า ๔. เล่ม ๑. นครหลวง : ก้าวหน้า, ๒๕๑๔.

_____ . สยามรัฐหน้า ๔. เล่ม ๙. นครหลวง : ก้าวหน้า, ๒๕๑๖.

โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง, คณะบรรณาธิการ. แม่ทัพบรรเดซ. กรุงเทพฯ :

จิรวรรณสุธรรม, ๒๕๒๖.

คารณ คุณะติลก. คือผู้มิใช่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปี่ซ่า . ๒๕๓๐

คทาตา. มาบุคคลสำคัญ. พระนคร : ผ่านฟ้าวิทยา, ๒๕๐๓.

จดหมายเหตุพระราชพิธีลงทรงสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิรมหิดล สยามมกุฎราชกุมารในรัชกาลที่ ๕.

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพลตำรวจเอก พระยาศรีจันทรดิ (พินิจ อินทรทูต)

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๓. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๓.

จำลอง อิศระรงค์. ละครการเมือง. พระนคร : สหุปกรณ์การพิมพ์, ๒๕๙๒.

ฉัตรพิทย์ นาคสุภา. ความคิดสภรณ์ของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : อักษรสาส์น, ๒๕๓๐.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. พัฒนาการศึกษาประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี :

โรงพิมพ์วิทย์ยาธร, ๒๕๒๖.

_____ . วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

_____ . อุดมการกับสังคมไทย : รวมบทความและบันทึกจากการสัมมนา. พระนคร : สมาคม-
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

เฉลิมเกียรติ พิวนวล. ความคิดทางการเมืองของทหารไทย ๒๕๑๙ - ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ผู้จัดการ, ๒๕๓๕.

_____ . ความคิดทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๙.

ชนม์สวัสดิ์ ชมพูนุท, ม.ร.ว. สารคดีประวัติศาสตร์พระราชประวัติรัชกาลที่ ๘ กับกรณีสวรรคต.

กรุงเทพฯ : บ้านดาสาส์, ๒๕๑๗.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทยยุคปัจจุบัน. เอกสารโรเฟียวเย็บเล่ม, ๒๕๓๓.

_____ . ปรีดีปรีทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖.

_____ . ส่วนหนึ่งของไ้หา. กรุงเทพฯ : พิมพ์, ๒๕๑๘.

_____ . สำนักหนังสือธรรมศาสตร์และการเมือง. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๕.

_____ , รวบรวม. ประชาธิปไตยของชาวบ้านโดยม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชและคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ

: พิมพ์, ๒๕๑๖.

ชาลี เอี่ยมกระสินธ์ . ในหลวงอาลัยกับคดีลอบปลงพระชนม์. กรุงเทพฯ : บีจี, ๒๕๑๗.

_____ . เบื้องหลังพระปกเกล้าสละราชสมบัติ. กรุงเทพฯ : ประมวลสาส์น, ๒๕๑๖

_____ . พระปกเกล้ากษัตริย์นักประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สยาม, ๒๕๑๙.

ชัยสิริ สมุทวนิช. วรรณกรรมการเมืองไทย ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ - ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙. กรุงเทพฯ

: สร้างสรรค์, ๒๕๒๔.

ชัยอนันต์ สมุทวนิช. การเมืองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยพ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๓๕.

กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

_____ . ความคิดอิสระ รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี ๒๕๑๑-๒๕๑๖. กรุงเทพฯ:

พิมพ์, ๒๕๑๗

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. จากป่าสู่เมือง: การศึกษาการเปลี่ยนแปลงในอุดมการณ์ของนักศึกษาไทยจาก

ปี ๒๕๑๙. กรุงเทพฯ : สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๙

_____ . โตที่ท่าพระปรีดี . กรุงเทพฯ: พิมพ์ , ๒๕๑๗ .

_____ . ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๐.

_____ . สรรพนิพนธ์เทียนวรรณ. กรุงเทพฯ : โปธิ์สามต้น, ๒๕๑๗.

_____ . ๑๔ ตุลา: คณะราษฎรกับกบฏวรวเดช . กรุงเทพฯ : ชมรมประวัติศาสตร์ ชุมhuriชา
การอักษรศาสตร์ , ๒๕๑๗

ชาวบ้านวิจารณ์ข่าว. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ รองอำมาตย์โท ชุนวิจิตร-

วรรณกร(เปล่ง นาคขนาด) ณ วัดประยูรวงศาวาส ธนบุรี วันที่ ๑๙ เม.ย. ๒๕๑๗.

พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

ณัฐภูมิ สุทธิสังคราม. ในหลวงอาหนัก. กรุงเทพฯ : สยาม, ๒๕๒๒.

ดารีห์ ปัทมะศิริ. ในหลวงอาหนักกับปรีดี. พระนคร : รัชดาธรรม, ๒๕๙๓.

_____ . สาคัญที่ผู้หน้า. พระนคร : โรงพิมพ์เทศบาลนครกรุงเทพฯ, ๒๕๘๒.

ตราสารมูลนิธิปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, ม.ป.ป.

แถมสุข นุมนนท์. พี่นอดีต. กรุงเทพฯ : เรืองศิลป์, ๒๕๒๒.

_____ . ละครการเมือง ๒๕ มิถุนายน ๒๕๗๕. กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์, ๒๕๓๕.

ทศ พันธุ์มเสน. จากมหาสงครามสู่สันติภาพ. กรุงเทพฯ : อักษรสารสิน, ๒๕๓๐.

ทองเปลว ชลภูมิ. ห่วงอันเยื่อ รัฐบาลผู้ตายอย่างหมากกลางถนน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ :
โครงการห้องสมุดชาวบ้าน, ๒๕๑๘.

ทวี อีรวงศ์เสวี. สัมพันธภาพทางการเมืองระหว่างไทยกับญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๒๔.

ทิพวรรณ เจียมธีรสกุล. ปฐมพรรคทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : สถาบันสันติ-
ประชาธรรม, ๒๕๓๑.

ธานีรินทร์ ภัยวิเชียร. พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-
ดุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๑๙.

ธีรยุทธ บุญมี. ส่วนหนึ่งของความทรงจำ ๒๐ ปี ๑๔ ตุลา แลไปข้างหน้า. กรุงเทพฯ : วิทยุชน,
๒๕๓๖.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. การปฏิวัติสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา-
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๓๕.

นางเยาว์ ประภาสภิต. เก้าปีในปีกกิ้ง. ม.ป.ท., ๒๕๐๙.

นฤมิตร สอดสุข. ประวัติศาสตร์สาธารณรัฐประชาชนจีนจนถึงยุคสี่ทันสมัย : ผลกระทบต่อพรรค
คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.

นักข่าวแห่งประเทศไทย, สมาคม. เบื้องแรกประชาธิปไตย : บันทึกความทรงจำของผู้อยู่ในเหตุ-
การณ์สมัย พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๐. กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยจัด-
พิมพ์, ๒๕๑๖.

นรุตม์. หลากหลายชีวิตท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๕.

นเรศ นโรปกรณ์. ความเห็นแย้งคำพิพากษา กรณีสวรรคต. กรุงเทพฯ : นเรศ นโรปกรณ์,
๒๕๑๗.

นายดาบไทย บัณฑิตมาต, นามแฝง. นายปรีดีมานหลวง. กรุงเทพฯ : สยามกิจการพิมพ์, ๒๕๒๓.

นายเมือง เดิมชื่อเกื้อน (สุริย์ ทองวานิช). วรรณกรรมขบขำหัวคูประวัติศาสตร์. พระนคร :
โรงพิมพ์เสียงไทย, ๒๕๙๑.

นิติศาสตร์รับศตวรรษใหม่. ม.ป.ท., ๒๕๐๐.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. วีรบุรุษในฉันทธรรมไทย การแสดงปาฐกถาพิเศษ บัวย อึ้งภากรณ์ ครั้งที่ ๔.
ม.ป.ท. : จัดพิมพ์โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖.

นิมิตรมงคล นวรัตน์, ม.ร.ว. ชีวิตแห่งการกบฏสองครั้ง. พระนคร : โรงพิมพ์นิพนธ์, ๒๕๙๘.

"บทสัมภาษณ์เสน่ห์ จามริก". สมุดภาพเดือนตุลา. กรุงเทพฯ : สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่ง-
ประเทศไทย, ๒๕๓๑.

บาร์บารา, นามแฝง. ที่ว่าสันติภาพคืออะไร. พระนคร : แพร์พิทยา, ๒๕๙๘.

นิมิต ธรรมตรีรัตน์, บรรณาธิการ. คลังแห่งศตวรรษ. กรุงเทพฯ : เอ็ดสันทเพรสโปรดักส์,
๒๕๒๖.

บุญรักษ์ บุญเขตมาลา. เทียนมอด : เสรีภาพหนังสือพิมพ์ประสบการณ์สั้นๆของประเทศไทย.
เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๑๖-๒๕๑๙.

ป่วย อึ้งภากรณ์. บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒.
นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์นิติเวช, ๒๕๑๔.

_____ . ฉันเฝ้ามาแต่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๒๓.

ปฏิทินข่าวและเหตุการณ์ในประเทศไทยรอบ ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ศ. ๒๕๒๘. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ป.

ประสาทร ภูสุติลปัตร. ถาวรตปภาติต(สามแพร่งชีวิตคานันท์). กรุงเทพฯ : ฉับแกระ, ๒๕๓๑.

ประยูทธ สิทธิพันธ์. ในหลวงอาหนัก. กรุงเทพฯ : สยาม, ๒๕๒๒.

ประสงค์ สุนศิริ. ๗๒๖ วันใต้บัลลังก์เปรม. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๒.

ประหยัด ศ. นาคชนาท. ชาวบ้านวิจารณ์ข่าว. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๗.

ประเวศ วะสี. บทเรียนจาก ๑๘ พฤษภาคมหาวิปโยคกับการฟื้นฟูบูรณะชาติบ้านเมือง. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๔.

ปราโมทย์ พึ่งสุนทร. ปรากฏการณ์นายปรีดี พนมยงค์ในการชุมนุมสหพันธ์ที่สามัคคีสมาคม(สมาคม
นักเรียนไทย)ในประเทศไทยอังกฤษ. ม.ป.ท. : ๒๕๑๖.

ปรีชา พงศ์ภมร. ชีวิตและผลงานของดร.ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน,
ม.ป.ป.

ปรีดี พนมยงค์. ชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิปรีดี พนมยงค์, ๒๕๓๖.

_____ . ชีวิตผันผวนของข้าพเจ้าและ ๒๑ ปีที่ลี้ภัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ :
เทียนวรรณ, ๒๕๒๙.

_____ . ความเป็นอนิจจังของสังคม. พระนคร : โรงพิมพ์นิติเวช, ๒๕๑๓.

_____ . คำปราศรัยและสุนทรพจน์บางเรื่องของนายปรีดี พนมยงค์และบางเรื่องเกี่ยวกับขบวนการ
การเสรีไทย. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๗.

_____ . แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิปรีดี พนมยงค์, ๒๕๓๔.

- ปรีดี พนมยงค์. บทความบางเรื่องของนายปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.
- _____ . บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : นิติวาณิช, ๒๕๑๕.
- _____ . บันทึกข้อสังเกตและตอบคำถามนิสิต นักศึกษา ที่ประสงค์จะเตรียมเรียนปริญญาโทเกี่ยวกับรัฐบาลบางสมัยของประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๙.
- _____ . ปัญหาสงครามในยุคปรมาณู(นิวเคลียร์). กรุงเทพฯ : นิติวาณิช, ๒๕๑๗.
- _____ . ประวัติศาสตร์การเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ๒๕๒๘.
- _____ . ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : องค์การศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.
- _____ . ปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖.
- _____ . วันปรีดี พนมยงค์ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๒. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง, ๒๕๓๒.
- เปรม ติณสูลานนท์, พลเอก. "คำนำ" สมุดภาพเหตุการณ์สำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ ๒๐๐ ปี, ๒๕๒๖.
- เปรมจิตร์ วัชรราชกุล. พระปกเกล้ากับชาติไทย. พระนคร : การพิมพ์กรุงเทพ, ๒๕๘๙.
- พรภิรมย์ เอี่ยมธรรม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย(๒๔๗๕-๒๕๘๕). กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา, ๒๕๒๐.
- _____ . ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่. เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๕.
- พหลพลพยุหเสนา, พระยา. บุคคลหาได้ยาก ๒ อย่างโดยพระภิกษุพหลโยธิน. พระนคร : โรงพิมพ์-พระจันทร์, ๒๕๘๕.
- พหลพลพยุหเสนา, พระยา. สุนทรพจน์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยพานิช, ๒๕๗๘.
- พ่ายพ วิจารณ์ชาติ. ยุคทอง. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยพานิชย์, ๒๕๙๘.
- พิทยลาภพฤฒิยากรณ์, กรมหมื่น. พระพุทธรูปที่ทรงปรับปรุงบ้านเมือง. พระนคร : ยุพพุทธิ-สมาคมแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓.
- พิทยลาภพฤฒิยากรณ์, กรมหมื่น. เรื่องพระพุทธรูปที่ทรงฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทย. ม.ป.ท., ๒๕๑๕.
- _____ . พระบาทสมเด็จพระพุทธรูปที่ทรงฟื้นฟูวัฒนธรรม. พระนคร : โรงพิมพ์-พระจันทร์, ๒๕๐๐.

มนัส จรรยาดี. ฝันร้ายในชีวิตของข้าพเจ้า พันเอกพระยาสุรพันธ์เสนี(อิน บุญภาค). กรุงเทพฯ : การเวก, ๒๕๒๑.

มนี สิริวรสาร, คุณหญิง. ชีวิตเหมือนฝัน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, ๒๕๓๓.

มิตรกำสรวล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.

ไมตรี เต็มอุดม. โลกพระศรีอารีย์ของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต, ๒๕๑๖.

ยุพธนา มุกดาสนิท. บทละครเรื่องสี่แผ่นดิน. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศ, ๒๕๑๗.

รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๓๔. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔.

รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.

รวี โดมพรจักษ์. ตยวันแดง. กรุงเทพฯ : สมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.

รายงานการประชุมสภา. ครั้งที่ ๔๔/๒๔๗๔, ๑๐ มีนาคม ๒๔๗๔.

รายงานการประชุมรัฐสภา. ครั้งที่ ๑, วันอาทิตย์ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙.

รายงานการประชุมรัฐสภา. ครั้งที่ ๒, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๘๙.

รายงานการประชุมพจนสภา. ครั้งที่ ๘/๒๔๘๙ (วิสามัญ), ชุดที่ ๑.

ราชนทร์ วัฒนปรีชากุล. ชีวิตการต่อสู้ของนักหนังสือพิมพ์ที่น่าสนใจ. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร, ม.ป.ป.

ลวดลายผ้าม่วง. กรุงเทพฯ : สองสยาม, ๒๕๓๖.

ลิขิต สุนทรสกุล. พระชนม์ชีพและการเสด็จสวรรคตของพระเจ้าอยู่หัววชิราลงกรณมหิตล. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ลำน้า วรรณศิลป์. ตั้งเทียนผู้ถองแท้แก่คน. กรุงเทพฯ : ปยุตต์, ๒๕๒๓.

ว.ช. ประสงค์. เบื้องหลังการสวรรคต รัชกาลที่ ๘. ม.ป.ท., ๒๕๔๘.

วรพุทธิ ชัยนาม. รวมข้อเขียนของวรพุทธิ ชัยนาม. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, ๒๕๒๔.

วันมหาปิติ (วารสารอมธ. ฉบับพิเศษ ๑๔ ตุลาคม) กรุงเทพฯ, ๒๕๑๖.

วิกฤตการณ์การเมืองไทย : กรณีพฤษภาทมิฬ. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๖.

วีจิตรวาทการ, หลวง. มหาบุรุษ. พระนคร : กรุงเทพบรรณาการ, ๒๕๔๕.

วิชัย บำรุงฤทธิ์. บันทึกนักปฏิวัติไทย พันเอกพระยาทรงสุรเดช พลโท ประยูร ภมรมนตรี

ประวัติ พนมยงค์ เมื่อวันที่โค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ๒ สมัย. พระนคร :

สารสยาม, ๒๕๑๗.

วิชัย ประสงค์สิต. อานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ถูกคนร้ายลอบปลงพระชนม์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ธนบุรี :

ธรรมเสรี, ๒๕๑๓.

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. ย้อนไปข้างหลัง. กรุงเทพฯ : พินยาदार, ๒๕๒๒.

_____ . รู้หลายสีเส่ม ๑๐. กรุงเทพฯ : สถาบันเกริก, ม.ป.ป.

วิทยากร เชียงกูล (บรรณาธิการ). ขบวนการนักศึกษาไทยจาก ๒๔๗๕ ถึง ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖.

กรุงเทพฯ : แกรมมีพับลิชชิ่ง, ๒๕๓๖.

_____ . ทำไมฉันจึงมาหาความหมาย. กรุงเทพฯ : แกรมมีพับลิชชิ่ง, ๒๕๓๖.

_____ . ศึกษามทบาทและความคิด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลีก,

๒๕๓๒.

_____ . ศึกษามทบาทและความคิดของป่วย อึ้งภากรณ์. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,

๒๕๓๑.

วิชัย คุณอุดม. สานวนคดีเรื่องละเมิด ทำให้เสียหายแก่อชื่อเสียงเกียรติคุณ ทางทามาหาได้และ

ทางเจริญของโจทก์ พร้อมด้วยบันทึกกลับพล.ร.ต.พระยาศรยุทธเสนี เกี่ยวกับการ

สอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวน สอบสวนพยานชุดเอกหาว่าร่วมกันวางแผนลอบปลง

พระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ณ บ้านผู้บ่ทีก.

พระนคร : วิทยาลัยสงเคราษา, ๒๕๑๓.

วีระ โอสถานนท์. รวบรวมจากบทสัมภาษณ์ท่านปรีดีพุดถึงกรรมนิสวรรคต. กรุงเทพฯ : ประจักษ์-

การพิมพ์, ๒๕๑๗.

ฉัตร วรรณยางกูร. ฝันให้ไกลไปให้ถึง. กรุงเทพฯ : วิคตอริการพิมพ์, ๒๕๒๓.

วัลย์วิภา จรุงโรจน์, ม.ล. แนวพระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-

อยู่หัว. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา, ม.ป.ป.

ศร่าภัยพิพัฒน์, พระยา. ฝันจริงของข้าพเจ้า. พระนคร : มิตรนราการพิมพ์, ๒๕๑๒.

ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์, ม.จ. บทละครพูดสลักราเรื่องอริยวิถีและประวัติเล่าเอง.พระนคร:

โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๒.

ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย. ขบวนการประชาชน ตุลาคม ๒๕๑๖. กรุงเทพฯ :

กรุงสยามการพิมพ์, ๒๕๑๗.

ศิลาชัย ชามุเฉลิม(นายหนวย). เจ้าประชาธิปก : ราชนัษัทราศ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ :

สัมพันธ์พาณิชย์, ๒๕๓๐.

ศิษย์อาจารย์. พระนคร : สันติธรรม, ม.ป.ป.

ส. อาสนจินดา. ชีวิตพิสดาร(อันแสนจะปวดชบ) ของข้าพเจ้า. เล่ม ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

ณ บ้านวรรณกรรม, ๒๕๓๖.

สด กุระมะโรหิต. ข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย. พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๙๙.

สมคิด สิงสง. ข้าวเขียว. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๖.

สมบัติ จันทร์วงศ์. ภาษาทางการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

สมยศ เชื้อไทย. คดีประวัติศาสตร์ ๖ ตุลา ใครคือฆาตกร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : พี เค

พรินตติ้งเฮาส์, ๒๕๓๑.

สรระใจ แสงวิเชียรและวิมลพรรณ ปิตธวัชชัย. กรณีสวรรคต ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙. กรุงเทพฯ :

กรุงสยามการพิมพ์, ๒๕๑๗.

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่าง

พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๒. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๕๓๑.

สังจา วาที. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์เปิดเผยต่อศาลนายปรีดี พนมยงค์คือผู้บริสุทธิ์. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, ๒๕๓๖.

สันติสุข โสภณศิริ, บรรณาธิการ. คนพันศก. กรุงเทพฯ : ยุววิทยา, ๒๕๒๙.

สถาบันรวบรวมเอกสารประวัติศาสตร์. สำเนาคำฟ้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๑๓ เรื่องลยเมิด

ปริญญาสากรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกระทำการโดยมิชอบทำให้เจตย์เสียหาย.

พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๓. (ฟ้องโพโรจน์ ชัยนาม ถนัด คอมนันต์ เรื่อง

เบิกเบี้ยพินาย)

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กองบรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง.

๕๐ ปี บนเส้นทางประชาธิปไตยไทย. (บันทึกการสัมมนาวิชาการในวาระฉลองกรุง-
รัตนโกสินทร์และราชสิริกิติ์ศตวรรษประชาธิปไตย) กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,
๒๕๒๖.

สยามจดหมายเหตุ. ปฏิทินข่าวและเหตุการณ์ในประเทศรอบ ๗๐ ปี. กรุงเทพฯ : สยามบรรณ,
๒๕๒๙.

สยามจดหมายเหตุ. จดหมายเปิดผนึกเรื่องสังคมนิยมหรือสหกรณ์จาก สด คุรุมนะโรหิตถึงท่าน
นายกรัฐมนตรีสัญญา ธรรมศักดิ์ สอบความคิดของท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเกษม, ๒๕๑๗.

สยามรัฐภาคผนวก คติประมุขร่ายต่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘.
พระนคร : ชัยฤทธิ์, ๒๕๙๘

สละ ลิขิตกุล. ดีกฤทธิ์ขึ้นศาล. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, ๒๕๑๘.

_____. ดีกฤทธิ์ ปราโมช. กรุงเทพฯ : พี จี, ๒๕๒๖.

_____. ดีกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกชีวิตและงาน. กรุงเทพฯ : พี จี, ม.ป.ป.

_____. เบื้องหน้าเบื้องหลังของพรรคประชาธิปัตย์. กรุงเทพฯ : การเวก, ๒๕๒๑.

สหธนาคาร จำกัด. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก กฤษ ภูมพันธ์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๒๙.

สิริ เปรมจิตต์. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าทรงโต้แย้ง"เด็กโครงการเศรษฐกิจของนาย ปรีดี
พนมยงค์". กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เสาวภาค, ๒๕๑๖.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์แอนด์, ๒๕๑๗.

_____. สิงห์สนามหลวง. เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : วลี, ๒๕๒๓.

สุพจน์ ตานตระกุล. การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ :
ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๖.

_____. ข้อโต้แย้งกรณีสวรรคตกับความเห็นแย้งของหลวงปริพนธ์พจนปริสุทธิ. กรุงเทพฯ :
ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๒๖.

_____. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคต. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๗.

- สุพจน์ ตำนตรชกุล. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สุวรรณภูมิ, ๒๕๑๗. (ต้นฉบับบันทึกกลับของ พล.ร.ต. พระยาตรีเศวตเสวี)
- _____ . ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับนาย ปรีดี พนมยงค์ อันเนื่องมาจากบทวิจารณ์ของ
นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๒๖.
- _____ . ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ :
ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๖.
- _____ . ความเป็นมาและเนื้อหาของสังคมนิยม. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๒๔.
- _____ . ความรับผิดชอบของคณะราษฎร (๒๔ มิ.ย. ๒๔๗๕ - ๑๐ พ.ค. ๒๔๘๙). นนทบุรี :
สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, ๒๕๓๓.
- _____ . คุยกับท่านปรีดี. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๖.
- _____ . คำตอบสัมภาษณ์. เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์.
- _____ . จากรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ถึงรัฐบุรุษพล.อ. เปรม ติณสูลานนท์. นนทบุรี :
สันติธรรม, ๒๕๓๑.
- _____ . ชีวิตและงานของดร.ปรีดี พนมยงค์. พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม. พรรณนคร :
ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๔.
- _____ . ข้าราชการประวัติศาสตร์ไทยฉบับหลักใหม่ อันเนื่องมาจากบทวิจารณ์ของประเสริฐ
ทรัพย์สุนทรต่อรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : โครงการหนังสือประวัติศาสตร์
ศาสตร์การเมือง, ๒๕๒๖.
- _____ . ข้าราชการประวัติศาสตร์อันเนื่องมาจากบทวิจารณ์ของนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทรต่อรัฐบุรุษ
อาวุโส ปรีดี พนมยงค์. ชุด ๒. กรุงเทพฯ : จีรวรรณสุนทร, ๒๕๒๖.
- _____ . ข้าหลวงดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ๒๕๑๗.
- _____ . ได้คุณไข่มุกด์ ชูโต กรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง. กรุงเทพฯ : ศิลปสนองการพิมพ์, ๒๕๓๐.
- _____ . ได้พล.อ. กฤษ ภูมิกานต์ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงกรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง. กรุงเทพฯ : สันติธรรม,
๒๕๒๘.
- _____ . นายจำเริญ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, ๒๕๓๖.

สุพจน์ ด้านตระกูล. ทนายจำเป็น. นครหลวง : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๖.

- _____ . ท่านปรีดีกับข้อหาคอมมิวนิสต์. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- _____ . ท่านปรีดีกับราชบัลลังก์. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ม.ป.ป.
- _____ . ท่านปรีดี พู่ดีถึงกรณีสวรรคต. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- _____ . นายปรีดี พนมยงค์ เล่าเรื่องขบวนการเสรีไทยกับความสัมพันธ์ทางการเมือง ขณะดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และ "รูท" ก้าวหน้าขบวนการเสรีไทยสู่ชาติ. กรุงเทพฯ : โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง, ม.ป.ป.
- _____ . ปทานุกรมการเมืองฉบับชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ๒๕๒๘.
- _____ . ประวัติรัฐบุรุษอาวุโสปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- _____ . ประเสริฐ ทรัพย์สุนทรอดีตกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย วิจารณ์มาจากไหนและคิดอย่างไร. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๒๔.
- _____ . ปรีดี พนมยงค์ พู่ดีถึงกรณีสวรรคตและไต่หาของชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๒๑.
- _____ . ปรีดีหนังสือพิมพ์ครั้งที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม. นนทบุรี : สันติธรรม, ๒๕๓๑.
- _____ . พระปกเกล้าทรงได้เค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : จีรวรรณ หุสจรณ์, ๒๕๒๖.
- _____ . ม.จ. ศุภสวัสดิ์ฯ รับสั่งว่าในหลวงและพระราชชนนีไม่ทรงเชื่อว่าปรีดีสมคบปลงพระชนม์ ร.๘ พร้อมด้วยแถลงการณ์ของนายพัก ณ สงขลา ทนายคดีกรณีสวรรคตเรื่องยืนยัน นายปรีดี เป็นผู้บริสุทธิ์. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ม.ป.ป.
- _____ . มรดกปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง, สำนักพิมพ์จีรวรรณหุสจรณ์, ม.ป.ป.
- _____ . เมื่อรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ลี้ภัยรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๕๓๐. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๖. (๒ เล่ม)
- _____ . ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. กับคดีลอบปลงพระชนม์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-สุวรรณภูมิ, ๒๕๒๒.

สุพจน์ ด้านตระกูล. ลาว-ไทยใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง. นนทบุรี : สันติธรรม, ๒๕๓๑.

_____ . เลือกผู้แทนทำไมและเลือกผู้แทนอย่างไร. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ . วิวัฒนาการของสังคมและประชาชาติไทย. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์,
๒๕๑๖.

_____ . ศิษย์อาจารย์. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ๒๕๑๔.

_____ . สุพจน์ ด้านตระกูลได้ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เรื่องการบิดเบือนประวัติศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สันติธรรม, ๒๕๒๘.

_____ . อนุสรณ์ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : จีรวรรณสุรณ, ๒๕๒๖.

_____ , รวบรวม. แถลงการณ์ของนายปรีดี พนมยงค์และคำเตือนสติผู้รักชาติ. กรุงเทพฯ :
ประจักษ์การพิมพ์, ม.ป.ป.

สุภา ศิริमानนท์. วรรณสาส์นสาณิก เล่ม ๑-๒. กรุงเทพฯ : กองทุนสุภา ศิริमानนท์, ๒๕๒๙.

สุรางค์ศรี ดันเสียงสม. ๓๘๐ ปีสัมพันธไมตรีไทย-ไทย. กรุงเทพฯ : มังกรการพิมพ์และโฆษณา,
๒๕๒๘.

สุรีย์ ทองวานิช. คู่มือประวัติศาสตร์. พระนคร : โรงพิมพ์หน้าเสียงไทย, ๒๕๙๑.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. จดหมายเหตุจากถนนถึงเด็กठी(ผ่านสัญญาและเสนีย์). กรุงเทพฯ : สยาม-
ปริทัศน์, ๒๕๑๙.

_____ . จากยุววิทยาถึงวิทยาสารปริทัศน์หรือชีวิตการเป็นบรรณาธิการของส. ศิวรักษ์.
พระนคร : เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๔.

_____ . ชวนอ่านและวิจารณ์หนังสือ. พระนคร : แพร์พิทยา, ๒๕๑๒.

_____ . ช่วงแห่งการปฏิวัติ. กรุงเทพฯ : เกล็ดไทย, ๒๕๑๗.

_____ . ช่วงแห่งชีวิตของส. ศิวรักษ์แต่ก่อนเกิดจนจบการศึกษาจากเมืองอังกฤษ. กรุงเทพฯ :
เทียนวรรณ, ๒๕๒๗.

_____ . ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในศตวรรษที่สามแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : เกล็ดไทย,
๒๕๒๔.

_____ . ทำไมจึงตายเพื่อประชาชาติไทย. กรุงเทพฯ : สมาพันธ์, ๒๕๓๖.

_____ . ปรีดีนิวัติสังคมนิยม. กรุงเทพฯ : อักษรสาสน์, ๒๕๒๙.

- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. ปรีดี พนมยงค์ ในทัศนะ ส. ศิวรักษ์. กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ, ม.ป.ป.
 _____ . เหลี่ยมหลังแลหน้าจากพฤษภาคม ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ : โคมลคีเมทอง, ๒๕๓๖.
- สุวรรณา เต็มเมธารัตน์. การประเมินผลงานรัฐบาลนาย ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ม.ป.ท.,
 ม.ป.ป.
- สุวัฒน์ วรดิลก. ชีวิตในความทรงจำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต, ม.ป.ป.
ธรรมศาสตร์ ๕๐ ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- สุจิตร์เปิดอนุเสาวรีย์ผู้ประศาสน์การฯพณฯปรีดี พนมยงค์ อังคารที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. ปากคำประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : สุธาคัด, ๒๕๓๑.
- เสถียร จันทิมาธร. สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา, ๒๕๒๕.
- เสนีย์ ปราโมช.ม.ร.ว. การแทรกซึมของศาสนาใหม่. พระนคร : พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย
 , ๒๕๐๑.
- _____ . คดีเขาพระวิหาร. พระนคร : โรงพิมพ์สำนักกษาณียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๕.
- _____ . คิงมกฏ ในฐานะที่ทรงเป็นนักนิติศาสตร์. พระนคร : สหุอุปกรณ์การพิมพ์,
 ๒๕๙๒.
- _____ . ชุมนุมวรรณคดีทางการเมือง. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑.
- _____ . ด้านคอมมิวนิสต์ส่วนตัว. พระนคร : สหุอุปกรณ์การพิมพ์, ๒๕๙๖.
- _____ . บันทึกและบทความเกี่ยวกับสถานะสงครามโลกครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ
 : โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน, ๒๕๑๐.
- _____ . ประชุมเก็บตก. พระนคร : รวมสาส์น, ๒๕๑๒.
- _____ . ประชุมปาฐกถาและคำอภิปรายของม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช พ.ศ.๒๕๓๙-๒๕๐๙.
 พระนคร : รวมสาส์น, ๒๕๐๙.
- _____ . ประชุมนิพนธ์. พระนคร : รวมสาส์น, ๒๕๐๙.
- เสนีย์ จามริก. การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา -
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.

เสน่ห์ จามริก. ปัญหาและอนาคตของการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๙.

เสลา เรขะรุจิ. ไทยสู่สงครามโลกครั้งที่ ๒. พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐศิริ, ๒๕๑๐.

_____ . พื้นร้ายของประชาธิปไตย ๔๒ ปี. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, ๒๕๑๗.

เสถียร ศุกะโสภณ. ชีวิตทางการเมืองของพระยาภักดีฉัตร. พระนคร : วัชรินทร์, ๒๕๑๔.

แสน ธรรมยศ. เอแลนบาลองและเรื่องสั้นที่สรรแล้วของส. ธรรมยศ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๑.

ไสว สุทธิพิทักษ์. ดร.ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๖.

หลานย่า(นามแฝง). โคตรเหง้าเล่ากอ. ม.ป.ท., ๒๕๒๕.

อ.ก. รุ่งแสง. บ.๒๗ สายลับพระปกเกล้า. พระนคร : ไทยเซหม, ม.ป.ป.

อนันต์ อมรรตย์. แผนการมหาชนรัฐของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์. กรุงเทพฯ : ดิเรกสาร, ๒๕๑๗.

อนุสรณ์ในการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานอันนายปรีดี พนมยงค์วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙.

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพลเอก กฤษณ์ สีวะรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, ๒๕๑๙.

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพันตรี ดวง อภัยวงศ์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์,

๒๕๑๑.

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายวรพจน์ ชัยนาม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

อนุสรณ์รับพระราชทานเพลิงศพนาย สด คุรุเมะโรหิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเซหม, ๒๕๒๑.

อนุสรณ์งานพุทธพินทุชาติทางชลมารคในการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๐.

พระนคร : โรงพิมพ์กรมอุทกศาสตร์, ๒๕๐๐.

อาจินต์ ไญจพรรค. แม่น้ำยามศึก. กรุงเทพฯ : อเนกศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๖.

_____ . แม่น้ำ. กรุงเทพฯ : อเนกศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๖.

อิศรา อมันตกุล. ยุคสมัย. เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, ๒๕๑๙.

ภาษาอังกฤษ

- Batson, Benjamin Arthur. The End of the Absolute Monarchy in Siam.
Oxford, Oxford University Press, 1984.
- CHAIYAN Rajchagool. The social and State Formation In Siam, 1855-1932.
PHD Thesis, Faculty of Economic and Social Studies, Department
of Sociology, University of Manchester, 1984.
- Craig J. Reynolds, Editor. National Identity and Its Defenders
Thailand, 1939-1989. Thailand : Silkworm Books, 1993.
- David Morell, Chai-anan Samudavanij. A Political Conflict in Thailand;
Reform, Reaction, Revolution, Oelgeschlager, Gunn & Hain,
Publisher Cambridge, Massachusetts, 1981.
- Joseph J. Wright, Jr. The Balancing Act. USA : Pacific Rim Press, 1991.
- Kasian Tejapira. Commodifying Marxism : the Formation of Modern Thai
Culture, 1927 - 1958. Cornell University, 1992.
- Manas Chitakasem and Andrew Turton. Thai Constructions of Knowledge.
England : School of Oriental and African Studies University
of London, 1991.
- Moti Nissani. Lives in the Balance (The Cold War and American Politics
, 1945-1991). USA : Dowser Publishing Group, 1992.
- Murray Edelman. Constructing the Political Spectacle. Chicago and
London : The University of Chicago Press, 1988.
- Ray Jayantar Kumar. Portraits of Thai Politics. New Delhi : Orient
Longman, 1972.
- Sidney Hook. The Hero in History. Boston : Beacon Press, 1943.

Stowe, Judith A. Siam Becomes Thailand : A Story of Intrigue. Honolulu
Hawaii : University of Hawaii Press.

Turton, Andrew. Thailand roots of conflict. Nottingham: Skokeman, 1978.

Wilson, David A. Politics in Thailand. Ithaca, NY : Cornell
University Press, 1962.

วารสาร

กมล สมวิเชียร. ลักษณะและปัญหาของปัญญาชนไทย. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๖ ฉบับที่ ๑
(๑ มิถุนายน ๒๕๑๑) .

เกษียร เตชะพีระ. ทศวรรษ ๑๔ ตุลาคมกับขบวนการเคลื่อนไหวสังคมไทยปัจจุบัน. วารสาร
เศรษฐศาสตร์การเมือง ๓ เล่ม ๒ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๒๖) .

ไกรยุทธ อีรตยาดีพันธ์. ประชาธิปไตยและอนาธิปไตยของปัญญาชนของกติกา. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
๓๙ ฉบับที่ ๑๖.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ปัญหาสำคัญของเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์.
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๘ ฉบับที่ ๒ (กันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๑๓) .

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. อิกคิวซัง : เณรน้อยเจ้าปัญญา. ศิลปวัฒนธรรม ๕ ฉบับที่ ๑๐ (ธันวาคม
๒๕๒๗) .

ดอกไม้ร้อยดอกบานบนถนนหนังสือปี ๒๕๑๗. ประชาชาติรายสัปดาห์ ๑ ฉบับที่ ๕๒ (๑ พฤศจิกายน
๒๕๑๗) .

ธรรมศาสตร์ภาพจำลองของการเมืองไทย. ข่าวไทยนิกร ๑ ฉบับที่ ๓๕ (๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐) .

เบน แอนเดอสัน. การศึกษาว่าด้วยรัฐไทย. อาจารย์สาร ๙ ฉบับที่ ๔ (เมษายน ๒๕๒๕) .

ปริทัศน์. ฉบับสังคมไทย.

ปริทัศน์ ๒. ฉบับวิเคราะห์ขบวนการนักศึกษา.

ปริทัศน์ ๓. ฉบับคำประกาศประชาธิปไตย.

ปริทัศน์ ๔. ฉบับ จีน : ทุนนิยมหรือสังคมนิยม ?

ปริทัศน์ ๖. ฉบับไทย : ยุคกระแสตำหนักการเมือง.

ปริทัศน์สาร ๑ ฉบับที่ ๗ (มิถุนายน ๒๕๒๔).

อาจารย์สาร ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๒๖) :

_____ . ฉบับปริทัศน์ พนมยงค์ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๖) .

_____ . ๑๔ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๓๐) .

รัตนหะ ดวงแก้ว. ยันเนื่องมาจากเรื่องเก่าเมื่อ ๒๔๘๙. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๑๐ ฉบับที่ ๘ (๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๔) .

วารสารธรรมศาสตร์ ๑๓ ฉบับที่ ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๗) .

วารสารธรรมศาสตร์ ๑๒ เล่มที่ ๑ (มีนาคม ๒๕๒๖) .

วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔) .

วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง ฉบับทศวรรษ ๑๔ ตุลาคมกับวิถีดัดปัญญาชนไทย ๓ ฉบับที่ ๓ (มกราคม ๒๕๒๗) .

วารสารอมช. ฉบับที่ ๑๐ (๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๖)

ศรีดาวเรือง. ดินฟ้าไม่อาทร นวนิยายที่คนไทยเขียนเป็นภาษาอังกฤษเมื่อพ.ศ. ๒๔๘๖.

Writer Magazine ๑ ฉบับที่ ๑๒ (กันยายน ๒๕๓๖) : ๑๐๒-๑๐๙.

สธน. ป่วย-ปริทัศน์ ??? . สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ๑๗ ฉบับที่ ๑๐ (อาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓) .

สาส์นของนายปริทัศน์ พนมยงค์ถึงชาวธรรมศาสตร์. ยูงทอง ฉบับพระราชทานปริญญาบัตร ภาคแรก ปีการศึกษา ๒๕๑๘ (๑๙ สิงหาคม ๒๕๑๘) .

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. วิจารณ์ The Devil's Discus. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๒ ฉบับที่ ๑ (มิถุนายน ๒๕๐๗) .

สังคมนิยมในเมืองไทย. ประชาชาติรายสัปดาห์ ๒ ฉบับที่ ๕๔ (๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๗) .

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๑๒ ฉบับที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๑๗) .

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ (พฤศจิกายน ๒๕๑๖)

สันติสุข โสภณศิริ. สุนัขกาศทางอุดมการณ์ ความกึ่งดิบกึ่งดีของฝ่ายก้าวหน้าไทย. อาจารย์สาร

๑๑ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๒๗) .

สัมภาษณ์เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. อาจารย์สาร ๑๑ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๒๗) .

สัมภาษณ์ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์. อาจารย์สาร ๑๔ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๓๐).

เสียงจากฝรั่งเศส. ชาวไทยนิกร ๑ ฉบับที่ ๔๑(๓๐ กันยายน ๒๕๒๐) .

อธิการบดีธรรมศาสตร์เก้าอี้ไม่นุ่ม. ชาวไทยนิกร ๑ (๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๐).

หนังสือพิมพ์

กฤตึก. เมืองไทยยังไม่สิ้นคนดี. หลักเมือง(๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๔) .

กระทรวงการต่างประเทศประณามสส.กลุ่มหนึ่ง. ชาวไทย(๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๔) .

กุหลาบ สายประดิษฐ์. ความเชื่อมั่นของสยามใหม่. ศรีกรุง(๑๖, ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๔) .

_____ . ซาดิกานิดไม่ใช้สมรรถภาพของคน. ศรีกรุง(๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๔) .

_____ . สมรรถภาพของสยามใหม่อยู่ที่ไหน. ศรีกรุง(๙ กรกฎาคม ๒๕๓๔) .

_____ . สร้างสยามใหม่ในเวลา ๗ วัน. ศรีกรุง(๕ กรกฎาคม ๒๕๓๔) .

เกษียร เตชะพีระ. บุญของจำลองกรรมของคนชวน. ผู้จัดการรายวัน (๑๘ กันยายน ๒๕๓๔) .

คติกบฏคอมมิวนิสต์ความเป็นหมันทางการเมือง. ประชาธิปไตย(๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙) .

คอลัมน์คุยการเมืองกับท่านวรรณ. ประชาชาติ(๑๖ มิถุนายน ๒๕๓๖) .

คณะราษฎรขอมาพระเจ้าอยู่หัว. หนังสือไทย(๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๔) .

คำพูด สิทธิสมาน. "ท่านปรีดี". ผู้จัดการรายวัน (๔ กันยายน ๒๕๓๔) .

จารุญ จิตรลักษณ์. ควรรู้สึกอย่างไรต่อคณะราษฎร. หลักเมือง (๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๔) .

ชวน หลีกภัยในหน้าที่วิกฤติพฤษภาทมิฬ ผมและประชาธิปไตยไม่ได้หายไปไหน. ผู้จัดการรายวัน

(๓ กันยายน ๒๕๓๔)

เชิงอรรถ ดร.ชณี. แล้วประชาธิปไตยก็ฉีกหน้ากาก"ฉวยโอกาส"ของตนออกมาอย่างล่อนจ้อน.

มติชนรายวัน (๑๑ กันยายน ๒๕๓๔) .

เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยให้โอกาสชวน หลีกภัยไปจัดตั้งรัฐบาล(โรจนานาเสียงของพรรค

ประชาธิปไตย ชุต คำปราศรัยของนาย ปรีดี พนมยงค์) . มติชนรายวัน (๑๑ กันยายน

๒๕๓๔) .

แถลงการณ์เรื่อง ๓ รัฐมนตรี พบปรีดีว่าเพื่อประโยชน์ของชาติว่าไม่มีกฎหมายใดห้าม. ชาวไทย

(๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๔).

ธรรมศาสตร์รุ่น ๑๔ ตุลาผู้หนึ่ง. จดหมายเปิดผนึกประท้วงกรณีสุนทรพจน์ท่านปรีดี พนมยงค์.

มติชนรายวัน (๒๙ กันยายน ๒๕๓๕).

เทศ อารมณ์สุวรรณ. "ประชาธิปไตย" ต้องการความศรัทธาเชื่อมั่นต่ออนาคตด้วย.

ผู้จัดการรายวัน. (๙ กันยายน ๒๕๓๕).

นายกฯ เตือนปรีดีว่าอย่าก่อความพาดร. บัวยที่จะไปพบที่ฝรั่งเศสเสียให้บอกด้วย. ชาวไทย (๖ สิงหาคม

๒๕๑๓)

นายกฯ ยังไม่สมควรที่จะเปลี่ยนรัฐมนตรีต่างประเทศ. ชาวไทย (๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๔).

นิเสธ เสธธรรม. ท่านปรีดี-ประชาธิปไตย. ผู้จัดการรายวัน (๑๗ กันยายน ๒๕๓๕).

นี้จะตบตาคนไทยยังงั้นหรือ. ไทยเขมรรวมข่าว (๒๒ เมษายน ๒๕๓๖).

บัวยว่าปรีดีมิได้วางแผนปลงพระชนม์ รัชกาลที่ ๘. ประชาธิปไตย (๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๗).

ประชาชนชาวไทยต้องการตัวหลวงประดิษฐ์กลับเข้ามาประเทศไทย. เฉลิมประเทศ

(๙ สิงหาคม ๒๕๓๖).

ปรีดีหลวงประดิษฐ์อนุธรรม คนสำคัญผู้หนึ่งในคณะราษฎรสยาม. ศรีกรุง (๙, ๑๐ กรกฎาคม

๒๕๓๕).

ปรีดีชี้ทำที่ผู้นำจีนที่มีต่อไทย เหมาะปากเตือนคนหนุ่ม. ประชาธิปไตย (๒๒ กันยายน ๒๕๑๘).

ปรีดีชุมนุมพลเตรียมยึดไทย. สยามนิกร (๑๒ มีนาคม ๒๕๐๘).

ปรีดีฯ : ถึงเพ็ดจการจะกลับมาแต่ประชาชนจะชนะในที่สุด. ประชาธิปไตย (๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๗).

ปรีดี พนมยงค์จดหมายถึงนายกสัญญาอำนาจฐานะรัฐบุรุษอาวุโสคัดค้านรัฐธรรมนูญ. ประชาธิปไตย

(๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๖).

ปรีดีสั่งสมุนเข้าทำซีเหล็ก. สยามนิกร (๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๘).

ใญ่หาหน้าคิด. เฉลิมประเทศ (๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕).

ผลการประชุมสโมสรกับคณะผู้จัดทำหนังสือฝ่ายประชาสัมพันธ์. ชาวไทย (๗ ตุลาคม ๒๕๑๓).

พระยามโนแกลงถึงทรัพย์สินคนมี. ไทยเขมรรวมข่าว (๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕).

พระยามโนแกลงแก่หนังสือพิมพ์. ไทยเขมรรวมข่าว (๒๒ เมษายน ๒๕๓๕).

พิมพ์พระบรมราชวินิจฉัย. พระราชชาติ(๒๐ เมษายน ๒๔๗๖).

มารุต บุณาค. การค้นหาตัวบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม. สยามรัฐ(๔ มกราคม ๒๕๒๐).

รัฐมนตรีต่างประเทศยอมรับว่าพบกับปรีดีที่ปารีส. ชาวไทย(๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔).

เรื่องหลวงประดิษฐ์. เฉลิมประเทศ(๓ สิงหาคม ๒๔๗๖).

เรื่องหลวงประดิษฐ์. เฉลิมประเทศ(๓ ธันวาคม ๒๔๗๔).

ศรีกรุง(๑๔ ธันวาคม ๒๔๘๑).

สธน. แง่คิดจากข่าว. สยามรัฐ(๑ สิงหาคม ๒๕๑๓).

สภาราษฎรให้ชายโศเชยลิสต์ได้. กรรมกร(๑๐ มีนาคม ๒๔๗๔).

เสนอญัติให้ห้ามคนเข้าสภามิฉะนั้น. จะไม่เข้าร่วมด้วย. ชาวไทย(๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๔).

สันติบาลยึดหนังสือธรรมศาสตร์ชื่อเขียนกรชนพระหมากษัตริย์ สนับสนุนปรีดี. ชาวไทย

(๒๖ กันยายน ๒๕๑๓).

สัมภาษณ์พระยาพรหมพล. พระราชชาติ(๗ เมษายน ๒๔๗๖).

โสติง. ส่งหลวงประดิษฐ์มธุกรรม. หลักเมือง(๑๔ เมษายน ๒๔๗๖).

๔๑ สส. ประกาศคว่ำบาตรคนเดินออกจากที่ประชุมสภาไม่ขอร่วมสังฆกรรมด้วย ถือว่าดูหมิ่น

สภาและประชาชน. ชาวไทย(๖ สิงหาคม ๒๕๑๔).

หมอเมืองพร้าว. หมัดพาวล์ของประชาธิปไตย. มติชนรายวัน (๑๕ กันยายน ๒๕๓๕).

ให้เวลานานาก ๑๕ วันปลดคน. ชาวไทย(๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๔).

เอกสารทางราชการของกรมโฆษณาการ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๙ สุนทรพจน์ของนายปรีดี พนมยงค์

แสดงในสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๙. ผู้จัดการรายวัน (๑๕ กันยายน

๒๕๓๕).

วิทยานิพนธ์

จรรยาวัธ สุวรรณภูสิทธิ์. การศึกษาบทเพลงเพื่อชีวิตที่เกี่ยวข้องกับขบวนการนักศึกษาช่วง ๒๕๑๖-

๒๕๑๙. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

เฉลิม มลิลลา. รัฐประหาร ๒๕๐๐ ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

ธงชัย พึ่งกันไทย. สิทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านของรัฐบาลไทย พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๐๐.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.

ธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. รัฐประหาร ๒๐ มิถุนายน ๒๕๗๖. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภัณฑิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๗๘.

นิคม จารุมนี. กบฏวรรณเดช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

บัญชา สุมา. การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์กับนโยบายป้องกันและปราบปรามของรัฐบาล (พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๒๓). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

ประชา เทพเกษตรกุล. การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔. สารนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

ประชัน รักพงษ์. การศึกษาบทบาททางการเมืองในระบบรัฐสภาของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนในประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๐๐). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.

พงศ์เชษฐ์ รุจิระชุนท์. อิทธิพลของศาสนาต่อความคิดทางการเมืองของสุลักษณ์ ศิวรักษ์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

มานิตย์ นวลละออ. สัญลักษณ์ทางการเมืองในการเมืองไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองในสมัยรัฐบาลจอมพลป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๗). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตร์ดุสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

รัตนา เมฆนันทไพสิฐ. การเมืองกับกฎหมายการพิมพ์ (๒๕๕๓-๒๕๕๗). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภัณฑิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๒.

วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. กบฏสันติภาพ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

- วิมา มโนพิทักษ์. ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙.
- สิริรัตน์ เรืองวงศ์วาร. บทบาททางการเมืองของนาย ควง อภัยวงศ์ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง ๒๕๙๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.
- สุวดี เจริญพงศ์. ปฏิกริยาของรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อการเคลื่อนไหวตามแนวคิดประชาธิปไตยและสังคมนิยมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙.
- สุวิมล รุ่งเจริญ. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยระหว่างพ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- สุวิมล พลจันทร์. กรมโฆษณาการกับการโฆษณาอุดมการณ์ทางการเมืองของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- แสงเดือน ไสยวงศ์. การขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองของนายพันเอกหลวงพิบูลสงคราม (พ.ศ. ๒๔๖๙-๒๔๘๑). วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

สัมภาษณ์

๑. คุณชนิด และคุณสุรพันธ์ สายประดิษฐ์. บ้านศรีบูรพา. วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕.
๒. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์. บ้านซอยสวนพลู. วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖.
๓. คุณวิมล พลจันทร์. ลานปรีดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔.
๔. คุณสุพจน์ ตานตระกูล. บ้านนนทบุรี. วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๖.

ภาคผนวก

ภาพลักษณ์ปรีดี พนมยงค์ : เส้นทางที่ยังไม่สิ้นสุด

เมื่อมีการเปิดอนุสาวรีย์ปรีดี พนมยงค์ ที่สร้างขึ้นบริเวณหน้าตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อย่างเป็นทางการในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗ และมีการนำอังคารของนายปรีดี พนมยงค์กลับมาสู่ประเทศไทยในปี ๒๕๒๙ แต่ความเป็นไปได้ดังกล่าวมิได้หมายความว่าภาพความเป็น "ปีศาจทางการเมือง" ของนายปรีดีจะเลือนหายไปจากสังคมไทยโดยสิ้นเชิง หนังสือเรื่อง พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลของปวงชนชาวไทย เขียนโดยคุณไข่มุกด์ ชูโต ซึ่งเขียนขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกแก่ผู้ร่วมงานเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ได้สะท้อนว่าความเชื่อของกลุ่มอนุรักษ์นิยม-กษัตริย์นิยมเกี่ยวกับนายปรีดี พนมยงค์ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คุณไข่มุกด์ ชูโต เป็นช่างปั้นหลวงจากตระกูลขุนนาง โดยมีหน้าชาวยคือ นายฉันทหุ้มแพร (ทัศน์ สุจริตกุล) เป็นผู้เคยรับใช้ใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลในหน้าที่เทียบ [ตรวจและชิมอาหารก่อนที่พระเจ้าแผ่นดินจะเสวยเพื่อป้องกันการวางยาพิษ] ต่อมานายฉันทหุ้มแพรถึงแก่กรรม โดยทางญาติพี่น้องเชื่อว่าเป็นการถึงแก่กรรมที่มีเงื่อนงำเกี่ยวข้องกับกรณีที่ผู้หมายจะประทุษร้ายองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังที่คุณไข่มุกด์กล่าวถึงการถึงแก่กรรมของนายฉันทหุ้มแพรและท่าทีของนายกรัฐมนตรี [นายปรีดี พนมยงค์] ว่า "แพทย์สันนิษฐานว่าเขาอาจจะถูกวางยาพิษในอาหาร ถึงกระนั้นก็ตามสำนักพระราชวังในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีก็ให้จัดการพิธีศพในวันนั้น โดยไม่ให้คณะแพทย์ทำการชันสูตรแต่อย่างใด" ๑

๑ คุณไข่มุกด์ ชูโต , พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลของปวงชนชาวไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์หิรัญ, มปป), หน้า๖๗

คุณไข่มุกด์ ชูโตได้เสนอในหนังสือเล่มนี้ไปในทำนองชี้หน้าว่า นายปรีดี พนมยงค์มีส่วน
พัวพันในกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ เช่น ข้อความบางตอนในหนังสือกล่าวว่

ตกตึกของคืนนั้น เรือจ้างข้ามปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้พากันยกขบวน
ไปจอดเป็นแพชุมนุมกันที่ท่าช้าง วังหน้า อันเป็นบริเวณติดกับท่าเทียบ
นายกรัฐมนตรี ประสานเสียงตะโกนซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในประโยคที่ว่า
"เอาไหนหลวงของกูคืนมา" ๒

ทัศนระของคุณไข่มุกด์ ชูโตเกี่ยวกับนายปรีดี พนมยงค์ ได้สะท้อนให้เห็นว่าภาพลักษณ์ด้าน
ลบของนายปรีดี พนมยงค์ยังคงมีอยู่ในสังคมการเมืองไทยควบคู่ไปกับความเติบโตของภาพลักษณ์ด้าน
บวกอยู่ตลอดเวลา

นับตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ ไม่น่าจะถูกลบไปใช้เป็นสัญลักษณ์ทาง
การเมืองอีก เพราะความเคลื่อนไหวของปัญญาชนกลุ่มต่าง ๆ ในการเชิดชูนายปรีดี พนมยงค์
รวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมการเมืองไทย ทำให้ภาพลักษณ์ด้านลบของนายปรีดี พนมยงค์
ลดความหมายลงไปมาก แต่ด้วยความเคลื่อนไหวของปัญญาชนในการเชิดชูนายปรีดี ได้มีส่วนปลัก
ดันให้เรื่องราวของนายปรีดี พนมยงค์ กลายเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นทางการเมืองอีกครั้ง

การเชิดชูนายปรีดี พนมยงค์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ได้ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของเขากลายเป็น
เป็นสัญลักษณ์ของเสรีนิยม ซึ่งถ้าไม่เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในระยะหลัง อาจทำให้เข้าใจว่า
ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ เป็นสัญลักษณ์ของเสรีนิยมในหมู่ปัญญาชนบางกลุ่มเท่านั้น หรือมีฉะนั้น
อาจจะมีความหมายอยู่เพียงแค่นามมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไม่มากไปกว่านั้น

เหตุการณ์ทางการเมืองดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ เมื่อกลุ่มนายทหารกลุ่มหนึ่งใช้ชื่อ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยนายทหาร เช่น พลเอกสุจินทร วงสมพงษ์ พลเอกสุจินดา คราประยูร พลอากาศเอก เกษตร โรจนนิล พลเอกอิสระพงษ์ หนองก๊กดี ท้าการรัฐประหารรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ โดยอ้างว่า รัฐบาลพลเอกชาติชาย ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจากการเล่นเลือกตั้งในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เป็นเผด็จการทางรัฐสภา ท้าการฉ้อราษฎร์บังหลวง เปิดโอกาสให้ข้าราชการการเมืองข่มเหงข้าราชการประจำ ท้าลายสถาบันทหาร และรัฐบาลพยายามบิดเบือนคดีล้มล้างพระมหากษัตริย์

คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้เชิญนายอานันท์ ปันยารชุน มาเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาชนในระดับหนึ่ง แต่ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔ ทางคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้แสดงท่าทีที่ต้องการเข้ามาควบคุมอำนาจบริหารเอง ด้วยการที่พลเอกสุจินดา คราประยูร เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๔ และมีการแต่งตั้งนักการเมืองที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติกล่าวหาว่าฉ้อราษฎร์บังหลวงมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปซึ่งเคยทำการคัดค้านการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในช่วงหลังการรัฐประหารเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเป็นเผด็จการ และแสดงถึงความต้องการสงวนอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ รวมทั้งเริ่มเห็นธาตุแท้ของแกนนำคณะรักษาความสงบฯ จึงเกิดคลื่นการคัดค้านนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยสงบและสันติวิธี ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๔ แต่ต่อมากลุ่มคณะรักษาความสงบเรียบร้อย ฯ และรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร ได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามประชาชน บริเวณแหล่งที่ชุมนุมกันอยู่บริเวณถนนราชดำเนินจนมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ส่งผลให้พลเอกสุจินดา คราประยูรต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์ดังกล่าวรู้จักกันในนามเหตุการณ์ "พฤษภาทมิฬ"

ในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๔ นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ทูลเกล้าฯ เสนอนายอานันท์ ปันยารชุนเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และในเวลาต่อมาก็มีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๔ ในช่วงเวลาที่พรรคการเมืองต่าง ๆ กำลังรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ภาพลักษณ์นายปรีดีพนมยงค์ได้ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง

ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง คือ สถานการณ์การเมืองก่อนการเลือกตั้งวันที่ ๑๓ กันยายน พรรคการเมืองในเวลานั้นได้รับการแบ่งจากประชาชนและสื่อมวลชนว่าเป็นพรรคมาร และพรรคเทพ [ซึ่งเมื่อสถานการณ์เมืองผ่านไปเส้นแบ่งระหว่างมารและเทพก็เลือนลาง] โดยพรรคมารคือ พรรคที่ให้การสนับสนุนและร่วมรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร เช่น พรรคชาติไทย พรรคมวลชน พรรคประชากรไทย ส่วนพรรคเทพคือ พรรคที่ให้การสนับสนุนพลังประชาชนในการเรียกร้องให้หมิ่นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น พรรคพลังธรรม พรรคประชาธิปไตย พรรคเอกภาพ ภายหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พรรคพลังธรรมและพรรคประชาธิปไตยเป็นพรรคที่ได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนมากกว่าพรรคอื่น ๆ ส่งผลให้ทั้งสองพรรคต้องต่อสู้ในการหาเสียงเลือกตั้งอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

พรรคประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรคที่เคยใช้ภาพลักษณ์ "ปีศาจทางการเมือง" ของนายปรีดี พนมยงค์หาเสียงเลือกตั้งในช่วงปี ๒๕๔๙ ก็หันกลับมาใช้ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ในการหาเสียงเลือกตั้งในปี ๒๕๓๕ แต่พรรคประชาธิปไตยซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพรรคได้ใช้ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ในรูปแบบที่ต่างออกไป คือ ใช้ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของเสรีนิยมประชาธิปไตย เพื่อทำลายความชอบธรรมของพรรคพลังธรรมซึ่งมีพลตรีจำลอง ศรีเมืองเป็นผู้นำ

พรรคประชาธิปไตยได้หาเสียงทั่วกรุงเทพฯ ด้วยการทำป้ายรูปนายชวน หลีกภัยกำลังอภิปรายในสภาฯ พร้อมกับมีข้อความประกอบ จุดขายของป้ายและข้อความเหล่านี้พยายามจذبอกประชาชนตามข้อความว่า "เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย ให้โอกาสชวน หลีกภัยจัดตั้งรัฐบาล" พรรคประชาธิปไตยได้ใช้บทบาทความเป็นพรรคเทพ เพื่อแสดงว่าพรรคของตนเป็นพรรคที่มีแนวทางและมีจุดยืนอยู่ในระบบประชาธิปไตย และยิ่งใกล้วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ พรรคประชาธิปไตยก็โหมโฆษณาจุดขายดังกล่าว และนำภาพลักษณ์เสรีนิยมของนายปรีดี พนมยงค์มาใช้ในการลงพิมพ์โฆษณาในขนาดใหญ่ เต็มหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน เช่น หนังสือพิมพ์มติชน รูปนายปรีดี พนมยงค์และนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ที่ถ่ายคู่กันที่มหาวิทยาลัยลอนดอนในปี ๒๕๒๐ พร้อมกับมีสุนทรพจน์บางตอนของนายปรีดี พนมยงค์เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ประกอบ มีใจความว่า

ระบอบประชาธิปไตยนั้น เราหมายถึง ประชาธิปไตยอันมีระเบียบ
 ตามกฎหมายและศีลธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่ประชาธิปไตย
 อันไม่มีระเบียบหรือประชาธิปไตยที่ไร้ศีลธรรม เช่น การใช้สิทธิ
 เสรีภาพอันมีแต่จะให้เกิดความปั่นป่วน ความไม่สงบเรียบร้อย ความ
 เสื่อมศีลธรรม ระบอบชนิดนี้เรียกว่า อนุาธิปไตย หากใช้ประชาธิปไตย
 โดยไม่ ขอให้ระวัง อย่าปนประชาธิปไตยกับอนุาธิปไตย อนุาธิป-
 โดยเป็นภัยอย่างใหญ่หลวงแก่สังคมและประเทศชาติ ระบอบประชา-
 ธิปไตยจะมั่นคงอยู่ได้ต้องประกอบด้วยกฎหมาย ศีลธรรม และความ
 ซื่อสัตย์สุจริต

โดยท้ายโฆษณานี้จะย้ำว่า "เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ให้โอกาสชน หลิกภัย
 ไปจัดตั้งรัฐบาล" การที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้ภาพลักษณ์ความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยของนาย
 ปรีดี พนมยงค์มาหาเสียงเลือกตั้ง น่าจะเพื่อกำลายความชอบธรรมของพลเอกจำลอง ศรีเมือง
 ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการชุมนุมเดือนพฤษภาคม พลตรีจำลองได้เข้าร่วมการเรียกร้องให้มีนายกรัฐมนตรี
 รัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง และให้แก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตย โดยพล-
 ตรีจำลองได้ออกมาต่อสู้เรียกร้องหอกรัฐสภา ด้วยการประกาศต่อสู้ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๕
 ด้วยการอดข้าวประท้วงพร้อมกับเขียนจดหมายลาตายภายใน ๗ วันถ้าพลเอกสุจินดา คราประยูร
 ยังไม่ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คลื่นกระแสการเรียกร้องนายกรัฐมนตรีนี้นอกจากการ
 เลือกตั้งก่อนที่พลตรีจำลองจะประกาศอดข้าวนั้น ก็มี ร.ต.ฉลาด วรฉัตร อดีตสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรจังหวัดตราดได้ประท้วงด้วยการอดอาหารมาก่อน เมื่อพลตรีจำลองประกาศร่วมสู้มีผล
 ให้กระแสการเรียกร้องดังกล่าวมีพลังเพิ่ม
 ขึ้น เพราะความไม่พึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคนรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เริ่มมีศูนย์กลาง
 ในการเคลื่อนไหว ตลอดการเคลื่อนไหวในเดือนพฤษภาคม พลตรีจำลองและพรรคพลัง-
 ธรรมมีบทบาทโดดเด่นที่สุดในฐานะแกนนำการเคลื่อนไหวร่วมกับองค์กรอื่นๆ เช่น สมาพันธ์ประ-
 ชาธิปไตย

ความโดดเด่นของพลตรีจำลอง ศรีเมืองในฐานะแกนนำความเคลื่อนไหว ได้ส่งผลให้ บารมีทางการเมืองของพลตรีจำลองเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันสถานการณ์ในการเคลื่อนไหวได้ แสดงให้เห็นถึงการแสดงท่าทีของพลตรีจำลองในการรุกรุกทางการเมืองที่ค่อนข้างไม่ประณีประนอม กับสถานการณ์และรัฐบาลในขณะนั้นอยู่ตลอดเวลา แต่ภายหลังเหตุการณ์ "พฤษภาทมิฬ" ซึ่งเป็น วิกฤตการณ์ที่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้คนและความเป็นไปของสังคมการเมืองไทยอย่างมาก ท่าทีของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยจึงมีความต้องการผู้นำหรือนายกรัฐมนตรีคนใหม่ที่มีลักษณะ ประณีประนอม จึงเป็นโอกาสที่พรรคประชาธิปัตย์หยิบฉวยเอาสถานการณ์ดังกล่าวมาหาเสียง และใช้ภาพลักษณ์ของนายปรีดี พนมยงค์มาชี้ให้เห็นว่า พลตรีจำลองมีลักษณะเป็นอนาธิปไตย

การที่พรรคประชาธิปัตย์ปรับเปลี่ยนท่าที หันมาใช้ภาพลักษณ์ด้านบวกของนายปรีดี พนมยงค์ สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการสร้างภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ให้เป็นสัญลักษณ์ของ เสรีนิยมที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ค่อนข้างประสบผลสำเร็จที่แม้แต่พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเคย ใช้ภาพปีศาจทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์เพื่อประโยชน์ทางการเมือง ก็หันมาใช้ภาพ เสรีนิยมของนายปรีดี พนมยงค์แทน

แต่ผลลัพธ์ของการที่พรรคประชาธิปัตย์ปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาไม่ พอใจในหมู่ปัญญาชน มีบทความในหน้าหนังสือพิมพ์ ที่ไม่ชื่นชอบกับวิธีการหาเสียงของพรรค ประชาธิปัตย์ เช่น จดหมายของหมอมือเมืองพร้าว "หมัดพาวล์ของประชาธิปัตย์" กล่าวว่

... การที่พรรคประชาธิปัตย์ปล่อยโปสเตอร์รูปและสุนทรพจน์ของหลวง ประดิษฐ์มุนูธรรมหรือนายปรีดี พนมยงค์นั้น... ผมรู้สึกว่พรรคประชาธิ- ปัตย์จงใจจะหลอกลวงประชาชน ฉกฉวยโอกาส หรือทำไปเพราะลืม ประวัติดีศาสตราจารย์จริง ๆ ^๓

^๓ หมอเมืองพร้าว , "หมัดพาวล์ของประชาธิปัตย์", มติชนรายวัน (๑๔ กันยายน ๒๕๓๕)

หนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่น ผู้จัดการรายวัน^๔ ได้ลงพิมพ์สุนทรพจน์ของนายปรีดี พนมยงค์ ที่แสดงในสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ึ่งฉบับ เพื่อแสดงว่าความหมายของสุนทรพจน์ของนายปรีดีในครั้งนั้นมี

การที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้ภาพลักษณ์นายปรีดี พนมยงค์ เพื่อหวังการสนับสนุนจากประชาชนจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่พรรคประชาธิปัตย์ก็ประสบความสำเร็จในการหาเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศจนได้เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล

ในอนาคต ภาพลักษณ์ปรีดี พนมยงค์จะถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองอีกหรือไม่ เป็นเรื่องที่จะต้องรอดูกันต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๔ ผู้จัดการรายวัน (๑๕ กันยายน ๒๕๓๔)

ประวัติผู้เขียน

นางสาวมรกต เจวจินดา เกิดวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๐ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตร
บัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๑
เข้าศึกษาต่อภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๓๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย